

TEXNOLOGIYA DARSLARIDA MUSTAQIL ISHLAR ORQALI YUQORI SINFLAR O'QUVCHILARINI KASB-HUNARGA YO'NALTIRISHNING PEDAGOGIK SHART-SHAROITLARI

Tog'ayeva Muazzam Po'lat qizi

Qarshi davlat universiteti, Pedagogika fakulteti,

Texnologik ta'lim yo'nalishi, 2-kurs talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.21215079>

Annotatsiya

Maqolada texnologiya darslarida mustaqil ishlarni tashkil etish orqali yuqori sinflar o'quvchilarini kasb-hunarga yo'naltirishning pedagogik shart-sharoitlari yoritilgan. Mustaqil ishning kasbga yo'naltirish jarayonidagi o'rni, uni samarali tashkil etish tamoyillari hamda o'qituvchi faoliyatiga qo'yiladigan talablar tahlil qilingan. Shuningdek, texnologiya ta'limi orqali o'quvchilarda kasbiy qiziqish va ko'nikmalarni shakllantirishga qaratilgan amaliy tavsiyalar berilgan.

Kalit so'zlar

Texnologiya ta'limi, mustaqil ish, kasb-hunarga yo'naltirish, pedagogik shart-sharoit, yuqori sinflar o'quvchilari, kasbiy qiziqish, amaliy ko'nikma.

Abstract.

The article examines the pedagogical conditions for guiding senior school students toward vocational and professional choices through the organization of independent work in technology lessons. It analyzes the role of independent work in the career guidance process, the principles of its effective organization, and the requirements placed on teachers' activities. The article also provides practical recommendations aimed at forming students' professional interests and practical skills through technology education.

Keywords:

Technology education, independent work, career guidance, pedagogical conditions, senior school students, professional interest, practical skills.

Аннотация.

В статье рассматриваются педагогические условия профессиональной ориентации учащихся старших классов посредством организации самостоятельной работы на уроках технологии. Проанализированы роль самостоятельной работы в процессе профориентации, принципы её эффективной организации, а также требования, предъявляемые к деятельности учителя. Также даны практические рекомендации, направленные на формирование у учащихся профессионального интереса и практических навыков посредством технологического образования.

Ключевые слова:

Технологическое образование, самостоятельная работа, профессиональная ориентация, педагогические условия, учащиеся старших классов, профессиональный интерес, практический навык.

Kirish

Zamonaviy ta'lim tizimining muhim vazifalaridan biri o'quvchilarni erta yoshdanoq kasb tanlashga tayyorlash, ularda kasbiy qiziqish va moyilliklarni aniqlash hamda rivojlantirishdan iborat. Umumta'lim maktablarining yuqori sinflarida bu vazifani amalga oshirishda texnologiya

fani alohida o‘rin tutadi, chunki mazkur fan o‘quvchilarga nazariy bilimlar bilan bir qatorda amaliy ko‘nikmalarni ham egallash imkonini beradi.

Texnologiya darslarida mustaqil ishlarni to‘g‘ri tashkil etish o‘quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantirish, mustaqil qaror qabul qilish ko‘nikmalarini shakllantirish, shuningdek turli kasb sohalariga bo‘lgan qiziqishlarini oshirish imkonini beradi. Ushbu maqolaning maqsadi texnologiya darslarida mustaqil ishlar orqali yuqori sinf o‘quvchilarini kasb-hunarga yo‘naltirishning pedagogik shart-sharoitlarini aniqlash va ularni ilmiy asoslashdan iborat.

Asosiy qism

Mustaqil ishning kasbga yo‘naltirishdagi ahamiyati

Mustaqil ish — o‘quvchining o‘qituvchi rahbarligida yoki mustaqil ravishda bilim, ko‘nikma va malakalarni egallashga qaratilgan faoliyat turi hisoblanadi. Texnologiya darslarida mustaqil ishlarni tashkil etish o‘quvchilarga nafaqat amaliy topshiriqlarni bajarish, balki o‘z qobiliyat va qiziqishlarini aniqlash imkonini ham beradi. Masalan, kichik loyihalar ustida ishlash, texnik hisob-kitoblar bajarish yoki ma’lum bir buyumni mustaqil tayyorlash jarayonida o‘quvchi o‘zining texnik fanlarga, dizaynga yoki amaliy faoliyatga moyilligini his qila boshlaydi.

Bunday faoliyat turlari orqali o‘quvchilarda mehnatga ijobiy munosabat, mas’uliyat hissi va mustaqillik shakllanadi, bu esa ularning kelajakda ongli ravishda kasb tanlashiga zamin yaratadi.

Pedagogik shart-sharoitlar

Texnologiya darslarida mustaqil ishlar orqali kasbga yo‘naltirishni samarali amalga oshirish uchun bir qator pedagogik shart-sharoitlarga rioya qilish zarur.

Birinchidan, mustaqil ish topshiriqlari o‘quvchilarning yosh xususiyatlari, qiziqishlari va imkoniyatlariga mos ravishda tanlanishi lozim.

Ikkinchidan, topshiriqlar amaliy ahamiyatga ega bo‘lib, ularni real hayotdagi kasb faoliyati bilan bog‘lash muhimdir.

Uchinchidan, o‘qituvchi mustaqil ish jarayonida o‘quvchiga yo‘naltiruvchi va maslahat beruvchi sifatida ishtirok etishi, o‘quvchining mustaqil izlanishiga to‘sqinlik qilmasligi kerak.

To‘rtinchidan, mustaqil ishlarni baholashda faqat natijaga emas, balki jarayonga, o‘quvchining ijodiy yondashuviga ham e’tibor qaratish zarur. Beshinchidan, texnologiya xonalarini zamonaviy asbob-uskunalar bilan ta’minlash, o‘quvchilarga turli kasb turlari bilan tanishish imkoniyatini yaratish muhim shart-sharoitlardan biridir.

Amaliy tavsiyalar

Texnologiya darslarida kasbga yo‘naltirish samaradorligini oshirish uchun o‘qituvchilar mustaqil ish topshiriqlarini loyihaviy faoliyat shaklida tashkil etishlari maqsadga muvofiqdir. Bunda o‘quvchilar kichik guruhlarda yoki individual tartibda ma’lum bir mahsulot yoki loyihani ishlab chiqish jarayonida turli kasb turlariga xos amaliy ko‘nikmalarni o‘zlashtiradilar. Shuningdek, mustaqil ish jarayoniga hunarmandchilik, dizayn, qurilish, elektrotexnika kabi sohalarga oid topshiriqlarni kiritish o‘quvchilarning kasbiy qiziqish doirasini kengaytiradi.

Bundan tashqari, mahalliy korxona va hunarmandlar bilan hamkorlikda amaliy darslar tashkil etish, o‘quvchilarni ishlab chiqarish jarayonlari bilan bevosita tanishtirish ularning kasb tanlashiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, texnologiya darslarida mustaqil ishlarni to‘g‘ri va samarali tashkil etish yuqori sinf o‘quvchilarini kasb-hunarga yo‘naltirishning muhim vositasi hisoblanadi. Buning uchun mustaqil ish topshiriqlarini o‘quvchilarning qiziqish va imkoniyatlariga mos tanlash, ularni amaliy faoliyat bilan bog‘lash, o‘qituvchining yo‘naltiruvchi rolini kuchaytirish hamda zamonaviy

o‘quv-moddiy baza yaratish zarur. Ushbu pedagogik shart-sharoitlarga rioya qilish o‘quvchilarda ongli kasb tanlash ko‘nikmalarini shakllantirishga xizmat qiladi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Yo‘ldoshev J.G'. Pedagogik texnologiya asoslari. – Toshkent: O‘qituvchi, 2019.
2. To‘laganova G. Texnologiya ta’limi metodikasi. – Toshkent: Fan, 2020.
3. Ochilov M. Kasbga yo‘naltirish pedagogikasi. – Toshkent: Universitet, 2018.
4. Xasanboyeva O. O‘quvchilarni mustaqil ishga o‘rgatish metodikasi. – Toshkent: O‘qituvchi, 2021.
5. Sharipov Sh. Umumta’lim maktablarida kasb-hunarga yo‘naltirish masalalari. – Toshkent: TDPU nashriyoti, 2022.